

anna.m.carlsson@regeringskansliet.se

Miljö- och energidepartementet

**Yttrande angående Energimarknadsinspektionen rapport,
”Samhällsekonomska analyser vid investeringar i stamnätet för el”
(Ei R2018:06)**

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. LRF vill anföra följande.

Sammanfattning

Bifall till förslagen att:

- En samhällsekonomska lönsamhetsbedömning ska ingå i ansökan om nätkoncession för stamnät.
- En nätkoncession endast får meddelas om anläggningen är samhällsekonomska lönsam.
- Utforma detaljerade riktlinjer i Elförordningen för vilka effekter som bör inkluderas i en samhällsekonomska lönsamhetsbedömning samt hur dessa bör kvantifieras och värderas.
- Det inte ska finnas några generella undantag från kravet på samhällsekonomska lönsamhetsbedömning.

Bifall till förslaget om bemyndigande så regeringen eller den myndighet som regeringen utser (EI) har möjlighet att genomföra ändringar vartefter metodiken för samhällsekonomska analyser utvecklas.

Intrångsersättningen till markägaren hanterar bara det den enskilda markägaren förlorar vid ett intrång. Den hanterar inte samhällsvärdet från jord-och skogsbruk som tas ur produktion under ungefär ett sekels tid.

Förslagen för att räkna fram samhällsvärden från skog och jordbruksproduktion, (förädlingsvärde, koldioxidbindning och sysselsättning, mm) är inte tillfyllest. LRF förordar ett särskilt arbete för att säkerställa att dessa värden beaktas på ett korrekt sätt.

LRF har svårt att förstå hur lagkrav på samhällsekonomska analys endast ska omfatta stamnät. En sådan analys borde självklart omfatta allt elnät med linjekoncession. Dvs både stamnät och regionnät.

BJÖRN GALANT, bjorn.galant@lrf.se

Lokala intrångseffekter och samhällsekonomisk analys

Förslaget att lokala intrångseffekter ska ingå i en samhällsekonomisk analys är bra. LRF har dock svårt att förstå resonemangen i det stycket.

Idag finns det inget om samhällsekonomiska värden i Lantmäteriets värderingshandbok. EI skriver också att handboken är otydlig gällande hur fastighetens marknadsvärde påverkas och hur avkastningsvärdet beräknas. Att utifrån ett så svagt utgångsläge föreslå att *”värderingsboken ska justeras så den tydligt reflekterar det samhällsekonomiska värdet av marken”* är inte realistiskt.

LRF föreslår att det görs en bredare analys för att på ett vederhäftigt sätt beakta samhällsvärdet av marken och grödorna på den.

En annan svårighet är att ersättningen markägaren får genom Lantmäteriets värderingshandbok beräknas för ”evig tid” medan EI föreslår 40 år för samhällsekonomisk analys.

Utöver detta så föreslås att lämplig myndighet (EI) ges befogenhet att ändra i regelverket vartefter metodiken för samhällsekonomiska analyser utvecklas. Det är givetvis väldigt bra, men att ändra i Lantmäteriets värderingshandbok är ingen snabb och ingen enkel sak.

Baserat på ovanstående är LRF tveksamma till om Lantmäteriets värderingshandbok är rätt forum för att handha delar av denna samhällsekonomiska analys. LRF förordar starkt en bredare analys i frågan innan sådant beslut tas.

Beskrivning av lokala miljöeffekter

Här omnämns ”effekter på markens funktion som koldioxidsänka”. LRF efterfrågar mer fakta i detta stycke, exempelvis;

- Är det markens funktion som koldioxidsänka som avses eller är det grödorna på marken?

- Är det endast kolsänkan (= årligt Co₂-upptag), eller är det också kolförrådet (=inlagrad kol i skog/växter/mark) som åsyftas?

LRF anser det vara centralt att på vederhäftigt sätt beräkna det samhällsekonomiska värdet av koldioxidbindningen, framförallt av den skog som tas ur produktion av en kraftledning under kraftledningens livslängd.

EIs förslag att lokala miljöeffekter ska ingå i den samhällsekonomiska analysen är bra. LRF bedömer dock att resonemanget kring CO₂-upptag behöver förtydligas och konkretiseras.

Dnr dnr

<bkmDatum>

Allmänt om samhällsekonomiska analyser

Vid kraftledningsutbyggnad beräknas ersättning till berörda markägare för de intrång som ledningen orsakar samt kostnad för material och förläggning/byggande av ledningen.

Däremot görs ingen beräkning för de samhällsekonomiska värden som tas ur produktion under ledningens livslängd.

Elledningar byggs med sekellång tidshorizont. Dessa samhällsvärden anser LRF borde redovisas i beslutet (med hänsyn till jord och skog):

a/ Samhällsvärdet av produktionen från jord och skogsbruk. Dvs förädlingsvärde, värdet av koldioxidbindning samt sysselsättning under 100 år.

b/ Andra samhällsvärden som tas bort under 100 år som behöver inräknas i en samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning är exempelvis utebliven byggnation pga elektromagnetiska fält, barriäreffekter mm.

c/ Utöver detta så har kostnaden för drift och underhåll av en markkabel/luftledning inte ingått i investeringsbeslutet utan den har istället bakats in i nätavgiften.

De största utgifterna vid drift och underhåll är skötsel av ledningsgatan, dvs;

- kalröjning av ledningsgatan vart 8:e år
- fällning av farliga träd i kantzonerna utanför ledningsgatan
- helikopterbesiktning
- helikoptertoppning

d/ Avvecklingskostnader för uttjänt ledning inklusive fundament är inte heller medräknade.

Det är mycket bra att lagreglera att en samhällsekonomisk analys ska göras, att sätta upp kriterier för vad som ska ingå i en sådan analys samt att låta oberoende aktör granska analysen.

**Här följer kommentarer på fler av Energimarknadsinspektionens förslag
Tid och ränta**

Den förslagna tidshorizonten för analysen, 40 år, är alltför kort. LRF förordar en tidshorizont på 100 år eftersom den bättre speglar tidshorizonten för samhällsviktig infrastruktur.

(Här kan nämnas att tidshorizonten 100 år omnämns i den nu avslutade domstolsprocessen för 130 Kv luftledning där EON fick avslag på att bygga på högproduktiv jordbruksmark utanför Kristianstad eftersom värdet av långsiktig matproduktion ansågs motivera merkostnaden av en nedgrävd ledning.)

LRF anser att kalkylräntan/diskonteringsräntan borde vara högst 2,0 %.

Dnr dnr

<bkmDatum>

Kostnadseffektiv politisk måluppfyllelse

EUs utsläppshandel berör inte värdet av skogens CO2-bindande förmåga. Den positiva klimateffekten med skog är så inte inräknad där.

Det är därför särskilt viktigt att värdet av skogens CO2-bindande förmåga konkretiseras i en samhällsekonomisk analys.

Bygg, underhålls- och reinvesteringsskostnader

Det är bra att alla byggkostnader, kostnader för fältprojektering, samt drift- och underhållskostnader samt avvecklingskostnader och deponikostnader ska ingå i den samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningen.

I dagsläget pågår ett rättsfall i Mark och miljööverdomstolen där Svenska Kraftnät överklagat Energimarknadsinspektionens och Mark och Miljödomstolens beslut att Svenska Kraftnät ska gräva upp de kreosotfundament som förankrat en uttjänt och nedmonterad kraftledning. Svenska Kraftnät försöker helt enkelt krypa ifrån sitt ansvar i frågan. Så ur det perspektivet är det särskilt väl motiverat med en detaljerad lista på vilka parametrar som ska ingå i den samhällsekonomiska analysen. Annars är det hög risk att Svenska Kraftnät gör egna tolkningar och endast redovisar de delar som de anser kan ingå i en samhällsekonomisk analys, med den detaljeringsgrad de anser vara lämplig.

Särskilda skäl

Anslutningsplikt och N-1-kriteriet anförs som skäl då kravet på samhällsekonomisk lönsamhet inte behöver vara uppnått. Hela Svenska Kraftnäts nätutbyggnad baseras på N-1-kriteriet så dessa ”särskilda skäl” får inte ta bort lagkravet på att utföra en samhällsekonomisk analys för åtgärden. För isf kommer Svenska Kraftnät inte behöva göra någon samhällsekonomisk analys alls.

Oavsett samhällsekonomisk lönsamhet eller inte så kommer den samhällsekonomiska analysen bidra till en betydligt större transparens vid stamnätsutbyggnad och det kommer många samhällsaktörer ha nytta av.

Dnr dnr

<bkmDatum>

Bra att alternativ till utbyggt elnät ingår i samhällsekonomisk analys

Att bygga kraftledning är en väldigt genomgripande åtgärd både på landskapsnivå och för de markägare som (oftast mot sin vilja) får ledningen på sin mark. Det är dessutom en mycket kostsamt. Att bygga en ny kraftledning ska därför alltid vara ett sistahandsalternativ.

Det är därför ett utmärkt förslag att alternativ till utbyggt elnät alltid ska inkluderas och utvärderas i samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar av stamnätsinvesteringar.

Samordning av infrastruktur

LRF delar fullt ut EIs uppfattning att samordning av infraprojekt inte sker på tillfredsställande sätt. Det är en mycket god ide att regeringen ger berörda myndigheter och statliga affärsverk uppdrag att utforma och implementera en metod för detta.

LRF har under de senaste 15 åren engagerat sig i koncessionsprocesser och remisskrivande för stamnät. En reflektion från det arbetet är att LRF trots återupprepade förfrågningar om att få del av beräkningar som ligger bakom Svenska Kraftnäts samhällsanalyser fått knapphändiga uppgifter (eller inga alls) till svar.

Vi delar därför EIs uppfattning att Svenska Kraftnäts process varit sluten och inåtvänd. Det är därför en mycket god idé att göra den mer transparent och utåtriktad.

Med vänliga hälsningar

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Thomas Bertilsson
enhetschef

Björn Galant
handläggare